

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

REKENINGKUNDE

2019

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 300

NASIENRIGLYNE:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strapunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie' omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
11. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n .
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 15 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	Waar	✓
1.1.2	Waar	✓
1.1.3	Onwaar	✓
1.1.4	Waar	✓

4

1.2

Bereken die bedrag ontvangbaar of betaalbaar aan SAID vir BTW op 30 April 2019.

Sien slegs een reël na. Mag nie tekens meng nie. Kontroleer kandidate se antwoorde. Ken hoogste punt toe.

✓ ✓ ✓ ✓✓ ✓✓ ✓✓ Een deel korrek
 $15\ 890 - 1\ 470 + 3\ 075 - 1\ 305 - 33\ 600 + 51\ 750 = 34\ 340$
224 000 x 15%

OF

$- 15\ 890 + 1\ 470 - 3\ 075 + 1\ 305 + 33\ 600 - 51\ 750 = - 34\ 340$

Sien slegs een "rekening"/bewerking na. Kontroleer kandidate se antwoorde. Ken hoogste punt toe. Items gemerk * mag aan die teenoorgestelde kant in hakies getoon word.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="text-align: left; border-bottom: 1px solid black;">BTW KONTROLE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="width: 50%;">33 600</td> <td style="width: 50%;">15 890</td> </tr> <tr> <td>*1 305</td> <td>51 750</td> </tr> <tr> <td>*1 470</td> <td>*3 075</td> </tr> <tr> <td>34 340</td> <td></td> </tr> <tr> <td>70 715</td> <td>70 715</td> </tr> </tbody> </table>	BTW KONTROLE		33 600	15 890	*1 305	51 750	*1 470	*3 075	34 340		70 715	70 715	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="text-align: left; border-bottom: 1px solid black;">BTW KONTROLE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="width: 50%;">15 890</td> <td style="width: 50%;">33 600</td> </tr> <tr> <td>51 750</td> <td>*1 305</td> </tr> <tr> <td>*3 075</td> <td>*1 470</td> </tr> <tr> <td></td> <td>34 340</td> </tr> <tr> <td>70 715</td> <td>70 715</td> </tr> </tbody> </table>	BTW KONTROLE		15 890	33 600	51 750	*1 305	*3 075	*1 470		34 340	70 715	70 715
BTW KONTROLE																									
33 600	15 890																								
*1 305	51 750																								
*1 470	*3 075																								
34 340																									
70 715	70 715																								
BTW KONTROLE																									
15 890	33 600																								
51 750	*1 305																								
*3 075	*1 470																								
	34 340																								
70 715	70 715																								

Ontvangbaar/Betalbaar: Betaalbaar ✓ Moet nie Ontvangbaar aanvaar nie (ongegag bewerking)

11

1.3 BANKVERSOENING

1.3.1

Bereken die korrekte Bankrekeningsaldo op 31 Mei 2019.

Voorlopige Banksaldo	R19 400
Tjek. 654	+ 2 350 ✓
Diefstal van kontant	- 31 560 ✓✓
Bankkoste	- 1 060 ✓
Rente inkomste	+313 ✓
Regstelling op EFO twee punte of 0	+ 900 ✓✓ 6 578 - 5 678
Korrekte Banksaldo	- 9 657 ✓ Een deel korrek

KOJ:
2 350 + 313 + 900 = 3 563

KBJ:
31 580 + 1 060 = 32 620

Banksaldo:
19 400 + 3 563 - 32 620
= (9 657)

-1 Vreemde items,
maks-2 as punt
verdien in BVS

Gunstig/Ongunstig: Ongunstig **Sien berekeninge hierbo**

9

1.3.2 Bankversoeningstaat op 31 Mei 2019

As kandidate die EEN kolom metode gebruik en met Grootboekrekening, sal + en - tekens omruil

	Alternatief	DEBIET	KREDIET
Saldo soos per Bankstaat	(2 700)	2 700 ☒ Balanseersyfer	
Uitstaande deposito	21 343		21 343 ✓
Uitstaande tjeks:			
705	(9 450)	9 450 ✓	
797	(14 350)	14 350 ✓	
Debiteur deposito foutief gekrediteer	(4 500)	4 500 ✓✓	
Saldo volgens Bankrekening	(9 657)		9 657 ☒ Sien 1.3.1
-1 vreemde items, maks -2 as punte verdien is in bankberekeninge hierbo		31 000	31 000

7

1.3.3

Noem TWEE interne beheermaatreëls wat die onderneming kan gebruik om te verseker dat dit nie weer in die toekoms sal gebeur nie.

Moontlike antwoorde vir twee punte: ✓✓ ✓✓ **Deelpunte vir gedeeltelik korrekte antwoord**

- Moedig debiteure aan om EFO en internet betalings te gebruik.
- Kry ander mense om sake rondom kontant te hanteer (Verdeling van pligte/Roteer van pligte **ook vir twee punte**)
- SMS kennisgewing van bank vir alle transaksies.
- Gebruik sekuriteitsmaatskappye om kontant te kollekteer/vervoer
- Kontroleer depositos daagliks/ Kontroleer depositos teen kwitansies

4

TOTALE PUNTE
35

VRAAG 2

2.1

2.1.1	EIEU ✓
2.1.2	Deurlopend ✓
2.1.3	Uitgawe ✓

3

2.2 PHOTO-FIX HANDELAARS

2.2.1 **Bereken:**

Waarde van eindvoorraad van kameras

$$\begin{array}{cccc}
 435\,500 & & & 145\,000 \\
 (6 \times 5\,500) & (70 \times 5\,750) & (10 \times R4\,000) & (25 \times 4\,200) \\
 33\,000 & + 402\,500 & + 40\,000 & + 105\,000 \\
 \checkmark\checkmark & & \checkmark\checkmark & \checkmark\checkmark \\
 = 580\,500 & \checkmark & \text{Een deel korrek} &
 \end{array}$$

OF: Deur gebruik te maak van KvV om voorraad te bereken

een punt een punt een punt
 $110\,000 + 1\,104\,000 + 1\,380\,000 - 2\,013\,500$
 (77 000 + 977 500 + 560 000 + 399 000)
 twee punt een punt een punt een punt
 = 580 500
 een metode punt

9

2.2.2

Waarde van eindvoorraad van fotorame

115 200 twee punte
 110 700 drie punte
 $7\,200 \checkmark + 108\,000 \checkmark - 4\,500 \checkmark \times 80 \checkmark = 11\,808 \checkmark$ Een deel korrek; indien met 80
 $60 \checkmark + 720 \checkmark - 30 \checkmark$ vermenigvuldig
 750 drie punte
 R147,60 ses punte

8

2.2.3

Die eienaar vermoed dat fotorame gesteel word. Verskaf 'n berekening om sy vermoedens te staaf.

$$\begin{array}{ccc}
 93 \text{ drie punt} & & \\
 \checkmark\checkmark & \checkmark & \checkmark \\
 750 & - 657 & - 80 \\
 (60 + 720 - 30) & & = 13 \\
 & & \checkmark \text{ Een deel korrek}
 \end{array}$$

Een punt as foutief
 maar 60,720 of -30 getoon

5

2.2.4

Tom oorweeg dit om 'n assistent teen 'n loon van R3 500 per maand aan te stel om die voorraad fotorame te beheer. Verduidelik waarom dit NIE 'n goeie idee is NIE. Verskaf TWEE punte met syfers/berekeninge.

Nota: Verduideliking kan verskil afhange van syfers hierbo bereken in 2.2.2 en 2.2.3

	Verduideliking ✓ ✓	Syfers ✓ ✓ ✓ ✓
Punt 1	Dit is nie die moeite werd om 'n assistent aan te stel nie OF Lone is aansienlik meer as die koste van verlore items	Lone een punt R42 000 p j / R 3 500 p m Koste van vermiste eenhede : een punt 13 x R147,60 = R1 918,80 sien 2.2.2/2.2.3 hierbo (kan eenheidskoste gebruik)
Punt 2	Die vermiste items is relatief nie- beduidend OF Vermiste eenhede is 'n baie klein % van eenhede beskikbaar	Vermiste eenhede = 13 een punt sien 2.2.3 hierbo Eenhede beskikbaar = 750 een punt sien 2.2.2 hierbo % vermis = Minder as 2% twee punte OF: Eenhede verkoop p j = 657 een punt Eenhede verkoop per dag = 1,8 of 2 een punt

6

2.3

BESTUUR VAN VOORRADE

Produk	Probleem Probleem ✓ ✓ ✓ Syfers ✓ ✓ ✓	Oplossing ✓ ✓ ✓
Kaste	Hoë terugsendings, 500 OF 500/1 800 (27,7%) OF 1 000 kaste word vermis	Moontlike skuif na ander verskaffer Verseker hoë kwaliteit bestel Bestel volgens klante se spesifikasies Kontroleer kwaliteit voordat voorraad afgelewer aanvaar word Verbeter sekuriteit
Tafels	Geld verdwyn: R40 000 (510 000/470 000) OF 20 tafels word vermis Kredietverkope baie meer as kontantverkope (likiditeit kwessies) 2 400/600 of 1 800 eenhede 2 400/ 3 000 (80%) 600/3 000 (20%)	Verdeling van pligte / deponeer van geld Verbeter fisiese sekuriteit Moedig kontantverkope aan deur aanspings soos kontantkorting te gee
Stoele	Stadige verkoopitem/ hoë voorraadsyfers (1 300 en 2 950) Aankope baie hoër as verkope (6 000/4 350)	Verander na 'n ander tipe stoel. Adverteer meer om verkope te verhoog Koop voorraad volgens verkope aan. Verminder winsopslag %

9

TOTALE PUNTE
40

VRAAG 3

3.1

3.1.1	Indirekte	✓
3.1.2	<u>Verkoop-</u> en verspreiding	✓
3.1.3	Vaste	✓
3.1.4	<u>Direkte</u> materiaal	✓

4

3.2.1

Bereken: Die waarde van die slotvoorraad deur die eerste-in-eerste-uitvoorraadwaardasiemetode te gebruik

$930 \times 90 = 83\,700 \checkmark$
 $265 \checkmark \times 80 \checkmark = 21\,200 \checkmark^*$ $104\,900 \checkmark^*$ Een deel korrek
 $1\,195 - 930$ drie punte

Bereken: Direkte materiaalkoste

$(390\,000 + 198\,400 + 83\,700)$ een punt
 $59\,800 + 672\,100 - 104\,900 = 627\,000$
 ✓ ✓ ✓ sien hierbo ✓ Een deel korrek

5

4

3.2.2

Fabrieksbokoste

TOTAAL o/b	84 330	
Versekering (31 200 x 60%)	18 720	✓✓*
Huuruitgawe (114 000 x ⁵ / ₈)	71 250	✓✓*
Water en elektrisiteit (7 110 ✓ x ⁵⁰ / ₁₅ ✓) Een punt vir 474 / 3 555 as finale antwoord	23 700	✓
	198 000	✓*

*Een deel korrek

8

3.2.3

Verskaf bewyse (syfers) om sy bekommernis te regverdig. In elke geval, gee ook 'n moontlike rede vir die toename in ELKE eenheidskoste, buiten gewone inflasie.

BEWYSE syfer ✓ ✓	REDE ✓✓ ✓✓
Totale vaste koste per eenheid Toegeneem met R8 per eenheid (22%) (van R36 tot R44)	Verandering in ekonomieë van skaal Minder eenhede vervaardig (MOENIE inflasie aanvaar NIE.)
Direkte arbeidskoste per eenheid Toegeneem met R12 per eenheid (32%) (van R38 tot R50)	Meer oortyd gewerk a.g.v. stakings/ Ondoeltreffendheid/Swak toesig oor werkers/Surplus werkers nie doeltreffend aangestel/ ure verloor agv beurtkrag (MOENIE inflasie aanvaar NIE.)

6

3.2.4 **Bereken die gelykbreekpunt op 31 Desember 2018.**

R 264 000 ✓

300 ✓ – 165 ✓

135 twee punte

= 1 956 of 1 955 of 1955,6 eenhede Een deel korrek

4

Verduidelik of daar enige verbetering in die neigings van die produksievlak en die gelykbreekpunt van een jaar na die volgende was, of nie. Haal syfers aan.

Kommentaar oor elk ✓ ✓ syfers ✓ ✓

Produksie verminder van 7 560 – 6 000 (1 560 eenhede / 20,6%) twee punteDie GBP verminder van 3 888 eenhede tot 1 956 eenhede (1 932/49,7%) twee punte

sien berekening hierbo

OF: Vir vier punte

6 000 – 1956

In 2018 het produksie die GBP met 4 044 eenhede oortref terwyl in 2017 het produksie die GBP met 3 672 eenhede oorskry

7 560 – 3 888

4

Die eienaar kan nie verstaan waarom hy vanjaar 'n beter wins maak nie. Verduidelik hoe dit gebeur het. Verskaf TWEE punte. Haal syfers aan.

Vergelyk GBP met produksie ✓✓ syfers ✓

Vergelyk met verkoopprijs ✓ syfer ✓

Vir drie punte:

sien GBP berekening hierbo

- Die onderneming maak 'n wins op meer eenhede hierdie jaar (4 044 hierdie jaar; 3 672 verlede jaar), 372 eenhede meer

Vir twee punte:

- Die verkoopprijs per baadjie het toegeneem van R220 tot R300 (R80 meer per baadjie)

OF:

Vir twee punte slegs as eerste bullet nie voorsien is nie

- 'n Afname in GBP met 1 932 eenhede sien hierbo

5

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 4

4.1

4.1.1	C ✓	Balansstaat
4.1.2	D ✓	Inkomstestaat
4.1.3	B ✓	Kontantvloeistaat
4.1.4	A ✓	Ouditverslag

4

4.2 OUDITVERSLAG

4.2.1

Kies die korrekte woord uit dié wat tussen hakies gegee word.

Ongekwalifiseerd ✓

Gee EEN rede.

Enige EEN geldige rede ✓✓ merk onafhanklik van antwoord hierbo

Dit is 'n goeie/skoon verslag

Die woorde: 'redelike weergawe' dui aan dat die ouditeure op geen probleme afgekom het

3

4.2.2

Gee EEN rede waarom die Maatskappywet vereis dat publieke maatskappye deur 'n onafhanklike ouditeur geoudit moet word.

Enige EEN geldige rede ✓✓ deelpunte vir onvolledige of onduidelike antwoorde

Onafhanklike mening sal voorgehou word

Skeiding tussen bestuur en eienaarskap

Belange van die aandeelhouders word beskerm

Onderneming werk met aandeelhouders se geld

Om die moontlikheid van bedrog op te spoor/ te verminder

Vir een punt: Voorkom/verminder bedrog

2

4.2.3

Koerantberigte het aangedui dat Kego en Murray Vennote aan wanbestuur skuldig bevind is ten opsigte van auditwerk wat by verskeie groot firmas gedoen is. Verduidelik hoe dit aandeelhouders van Everest Bpk. kan beïnvloed. Noem TWEE punte.Enige TWEE relevante punte ✓✓ ✓✓ Toekomstige aandeelhouders nie relevant tot hierdie antwoord nie
Die vraag vrae die invloed op aandeelhouders en nie die gevolge op aandeelpryse ens nie

Die aandeelhouders sal nie op die auditverslag kan staat maak nie

Die aandeelhouders sal nie ouditeure weer her-kies op die volgende AJV nie (sal ontslaan word)

Die aandeelhouders mag dalk op 'n heraudit aandrang deur 'n ander betroubare ouditfirma

Die aandeelhouders mag aandrang op regstappe as die audit bedrieglik gedoen is

Bestaande aandeelhouders mag dalk van hulle aandele ontslae raak/ verkoop

4

4.3 MVVS BPK.

Vreemde items -1 maks -1

Plasing – 1 (as punte verdien elders) maks -1

4.3.1 Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) vir die jaar geëindig
31 Maart 2019

gee metodepunt as R6 236 000 is

Verkope (10 563 280✓ + 36 720✓)	10 600 000	✓
Koste van verkope (6 236 000 + 24 000 ✓✓)	(6 260 000)	✓* #
Bruto wins	4 340 000	✓
Bedryfsinkomste	112 000	✓*
Huurinkomste	99 500	
Oninbare skulde ingevorder	7 800	✓✓
Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering	1 600	✓✓
Wins met verkoop van bate	3 100	✓✓
Bruto bedryfsinkomste	4 452 000	✓
Bedryfsuitgawes	(3 710 000)	✓*
Direkteursfooie	1 262 100	
Water en elektrisiteit	218 000	
Telefoon	75 600	
Ouditfooie	104 000	
Diverse uitgawes	61 001	
Salarisse en lone (1 280 000 ✓ + 9 100✓ + 3 900✓✓)	1 293 000	✓*
Werkgewersbydrae	318 200	✓✓
Oninbare skulde (22 300 ✓ + 8 000 ✓✓)	30 300	✓*
Verbruiksgoedere	49 800	✓✓
Versekering (79 500 ✓ – 38 250 ✓✓)	41 250	✓*
Waardevermindering 156 999 drie punte 94 250 twee punte (34 999 + 80 000 + 41 800) + (92 500 + 1 750) ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	251 049	✓*
Handelsvoorraadtekort (364 200 ✓ – 24 000✓ – 334 500✓) sien kvv hierbo 28	5 700	✓*
	29 700 drie punte	
Bedryfswins	742 000	✓
Rente-inkomste Balansseersyfer; kan nie 0 wees nie, aanvaar – syfer gebaseer op bewerkings	26 000	✓
Wins voor rente-uitgawe nw voor belasting + Rente uitgawe	768 000	✓
Rente-uitgawe (1 430 200 ✓ + 304 800 ✓ – 1 658 000✓)	(77 000)	✓*
Netto wins voor belasting	691 000	
Inkomstebelasting	(193 480)	✓✓
Netto wins na belasting	497 520	✓

* een deel korrek

4.3.2 NOTAS TOT DIE BALANSSTAAT

Vaste/Tasbare Bates

(Hakies moet getoon word om punte te verdien)

	Grond en Geboue	Voertuie	Toerusting
Drawaarde aan begin van finansiële jaar	12 500 000	275 000	280 500
Kosprys	12 500 000	750 000	398 000
Opgehoopte waardevermindering	-	(475 000)	(117 500)
Bewegings			
Toevoeging teen kosprys	-	627 000 ✓	-
Bateverkope teen drawaarde	-	-	(6 500) ✓✓
Waardevermindering	-	sien IS (156 799) ✓	(94 250)
Drawaarde aan einde van finansiële jaar	12 500 000		
Kosprys	12 500 000	1 377 000	370 000 ✓
Opgehoopte waardevermindering	-	(631 799) ✓ 475 000+ ww	(190 250) ✓✓

8

Gewone aandelekapitaal

Gemagtig:		
8 000 000 aandele		
Uitgereik:		
1 200 000	aandele in uitreik aan begin	4 800 000 ✓
(150 000)	aandele teruggekoop (GAP: R4.00 ✓)	(600 000) ✓
850 000	aandele uitgereik gedurende jaar Balansseersyfer as een item korrek is	5 100 000 ✓
1 900 000 ✓	aandele in uitreik aan einde	9 300 000 ✓

6

OF

Uitgereik: Nota: kandidate mag dalk nie die GAP afrond na naaste sent nie: dit kan lei tot of 'n verskille van R710 tot R790		
1 200 000	aandele in uitreik aan begin	4 800 000 ✓
850 000	aandele uitgereik gedurende jaar Balansseersyfer as een item korrek	5 233 500 ✓ OF 5 235 000
(150 000)	aandele teruggekoop GAP: R4.89 ✓ GAP: R4,90	(733 500) ✓ OF (735 000)
1 900 000 ✓	aandele in uitreik aan einde (4.89 of 4.90)	9 300 000 ✓

TOTALE PUNTE

80

VRAAG 5

5.1

5.1.1	Solvensie ✓
5.1.2	Likiditeit ✓
5.1.3	Opbrengs op ekwiteit ✓
5.1.4	Hefboom ✓

4

5.2 KULFI BPK.

5.2.1 BEHOUE-INKOMSTE-NOTA:

Saldo op 1 Maart 2018		141 500 ✓
Netto wins na belasting	293 100 x 70/30 977 000 – 293 100	683 900 ✓ ✓ Een deel korrek
Fondse gebruik vir terugkoop van aandele 60 000 ✓ x 0,96 ✓ ✓	Ignoreer hakies Een deel korrek	(57 600) ✓ Moenie 0 aanvaar nie
Gewone aandeledividende	Een deel korrek; as int div + fin dividende Ignoreer hakies	(456 800) ✓
Interim/tussentyds 1 000 000 x 25c		250 000 ✓ ✓
Finaal		206 800 ✓
Saldo op 28 Februarie 2019	Een deel korrek Kontroleer dat syfer vir terugkoop van aandele en GAD afgetrek is	311 000 ✓

12

5.2.2

Bereken: Inkomstebelasting betaal
293 100 ✓ – 11 300 ✓ – 21 800 ✓ = 260 000 ✓ ✓ Een deel korrek aanvaar alternatiewe rangskikking van berekeninge bv tekens omgeruil hakies en/of grootboekrekening
Bereken: Dividende betaal
(456 800 - 206 800) 360 000 ✓ + 250 000 ✓ ✓ = 610 000 ✓ Een deel korrek sien 5.2.1 Aanvaar alternatiewe rangskikking van berekeninge bv tekens omgeruil en/of grootboekrekening

4

4

5.2.3

Kontantgevolge van beleggingsaktiwiteite Geen besonderhede – 1 P maks	(518 600) ✓ bewerking
Vaste bates aangekoop 8 775 720 ✓ + 123 600 ✓ + 111 800 ✓ – 8 430 720 ✓ aanvaar alternatiewe rangskikking van berekeninge bv tekens omgeruil, hakies, grootboekrekening	(580 400) ✓ Een deel korrek Moet in hakies wees
Opbrengs met verkoop van bate	111 800 ✓
Toename in vaste deposito	(50 000) ✓ ✓ Moet in hakies wees

9

Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	✓ 377 700	
Kontant- en kontantekwivalente (begin van jaar)	✓✓ (117 520) moet in hakies wees	
Kontant- en kontantekwivalente (einde van jaar)	✓ 260 180	4

5.2.4

Bereken: Vuurproefverhouding

996 480 een punt – 448 000 een punt
548 480 twee punte Een deel korrek; moet wees y:1

$(288\ 300\ \checkmark + 260\ 180\ \checkmark) : 553\ 600\ \checkmark = 0,99: 1$ or $1 : 1\ \checkmark$

Bereken: Skuld-ekwiteit-verhouding

Sien 5.2.1

$1\ 400\ 000\ \checkmark : (311\ 000\ \checkmark + 7557\ 600\ \checkmark)$
7 868 600

$= 0,2 : 1\ \checkmark$ Een deel korrek; moet wees y:1 (0,17 : 1)

Bereken: % opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang (OOAB)

Sien 5.2.1

$\frac{683\ 900\ \checkmark}{\frac{1}{2}\ \checkmark (7\ 341\ 500\ \checkmark + 7\ 868\ 600\ \checkmark)} \times \frac{100}{1}$
7 605 050 Sien hierbo AHB
Drie punte

$= 9\%\ \checkmark$ Een deel korrek; % teken nie nodig; kan nie Rand, sente, eenhede ens

5.2.5

Die aandeelhouers is tevrede met die verbetering in die likiditeitsposisie. Haal DRIE finansiële aanwysers (met syfers) aan om die stelling te staaf.

Drie geldige aanwysers ✓ ✓ ✓ Neiging/syfers ✓ ✓ ✓

Bedryfsverhouding vermeerder van 0,7 : 1 tot 1,8 : 1

Vuurproefverhouding vermeerder van 0,4 : 1 tot 1 : 1 sien 5.2.4

Debiteure-invorderingstermyn verbeter van 39 dae tot 28 dae

krediteure betalingtydperk word nie aanvaar

5.2.6

Die maatskappy het die aandeelkapitaal met R840 000 en die lening met R550 000 verhoog.

Verduidelik hoe dit die hefboom en risiko van die maatskappy beïnvloed het. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

TWEE geldige aanwysers ✓ ✓ met syfers ✓ ✓ Kommentaar ✓

Skuld/ekwiteitsverhouding verander van 0,1 : 1 tot 0,2 : 1 sien 5.2.4

OOTKA verminder van 14,4% tot 12,9%

Die maatskappy is laag gerat (maak nie grootliks van lenings gebruik nie)

Die toename in lenings het veroorsaak dat die maatskappy negatief gerat is aangesien die rentekoers 13,5% is. Die onderneming maak nie effektief gebruik van die geleende geld om winsgewendheid te verbeter.

Verduidelik wat die direkteure met hierdie invloei van kontant gedoen het. Noem TWEE punte.

TWEE punte ✓ ✓ syfers ✓ ✓

Vaste bates aangekoop; 580 400 sien 5.2.3
 Oortrokke rekening aangespreek; (-142 520 tot + 260 180)
 Verhoog belegging met 50 000
 Dividende betaal; 610 000 sien 5.2.2
 Verminder krediteure saldo (227 400); meer voorraad gekoop (167 000)
 Aandele terugkoop: R540 000

4

5.2.7

Verskaf berekeninge om die verandering in die uitbetalingskoers te toon.

een punt
 In 2018: $80/83 \times 100 = 96,4\%$ ✓✓ van VPA was versprei as dividende

OF: behou 3,6%

een punt
 In 2019: $47/71 \times 100 = 66,2\%$ ✓✓ van VPA was versprei as dividende

OF: behou 33,8%

4

Gee EEN rede waarom baie aandeelhouders met die verandering in beleid tevrede was. Haal syfers aan.

Enige EEN geldige verduideliking ✓ Relevante syfers ✓

Kontantverdienste van dividende verminder met 33 sent per aandeel omdat die maatskappy geld vir kapitaalgroei terughou.
 Markprys van aandele het verhoog (807c tot 840 c) waarskynlik agv hoër behoue inkomste (R141 500 tot R311 000 (sien 5.2.1)

Markprys van aandele het verhoog (807c tot 840 c) waarskynlik agv hoër NBW (816c tot 837c)

2

5.2.8

Verduidelik hoe die terugkoop van die aandele Martha se aandeelhouding bevoordeel het. Haal syfers aan.

Verduideliking ✓✓ syfer (berekening) ✓✓
 Meerderheidsaandeelhouding moet genoem word vir twee punte

Deelpunte vir onvolledige of onduidelike antwoorde

Na die terugkoop, het sy weer meerderheidsaandeelhouer geword.
 $475\,000/940\,000 = 50,5\%$

4

TOTALE PUNTE
75

VRAAG 6

6.1 Identifiseer TWEE items op die Kontantbegroting wat nie in die Geprojekteerde Inkomstestaat sal verskyn nie.

Enige TWEE van: ✓ ✓ **Items moet van Inligting A kom**

Kontant van debiteure
Vaste deposito: Protea Bank
Kontantaankope van handelsvoorraad
Betalings aan krediteure
Onttrekkings

2

6.2 (i) Bereken: Huurinkomste, Junie 2019

$$9\ 180 \times 100/108 = 8\ 500 \checkmark\checkmark$$

(ii) Bereken: Vaste deposito: Protea Bank, Julie 2019

$$400 \checkmark \times 100/6 \checkmark \times 12 = 80\ 000 \checkmark \quad \text{een deel korrek}$$

$$\frac{400 \times 12}{6\%}$$

(iii) Bereken: Kontantaankope van handelsvoorraad, Julie 2019

$$760\ 000 \times 60\% = 456\ 000 \checkmark\checkmark$$

7

6.3 Bereken die totale aankope vir April 2019.

$$\frac{192\ 000}{40\%} = 480\ 000 \checkmark\checkmark$$

2

6.4 DEBITEURE-INVORDERINGSKEDULE

	KREDIETVERKOPE	JUNIE	JULIE
MEI	576 000	374 400	
JUNIE	558 000 ✓✓	159 030	362 700 ✓✓ As 65% van kredietverkope
JULIE	855 000	x 30% x 95%	243 675 ✓✓✓ 256 500 een punt
TOTAAL		533 430	606 375 ✓✓*

8

*een deel korrek

6.5.1 Lewer kommentaar op die volgende (verskaf syfers):

Effek van die advertensies op verkope
 Lewer kommentaar op advertensie (met syfers) ✓
 Lewer kommentaar op verkope (met syfers) ✓
 Effek op verkope ✓ **Maks een punt as geen syfers verskaf**
Advertensies was meer as die begroting met R28 800 (80%)
Totale verkope vermeerder met R4 000 (0,6%), a.g.v. toename in kredietverkope.
Effek op verkope: Die groot toename in advertensies was nie effektief nie/het nie gewenste effek op verkope gehad nie

3

Betalings aan krediteure
 Lewer kommentaar op krediteure ✓ syfers ✓
Krediteure is te min betaal met R75 000 (terwyl aankope toegeneem het).
 As hierdie neiging voortduur sal krediteure die kredietlimiete verminder, stop met die verskaffing van krediet, mag rente begin hef.

2

6.5.2 Identifiseer TWEE strategieë (behalwe advertensies) wat die onderneming gebruik het om verkoopteikens vir Mei 2019 te bereik. Haal syfers aan.

TWEE strategieë ✓ ✓ syfers ✓ ✓
 Verhoog kredietverkope R36 000 (412 000 meer as kontantverkope)
 Afleweringdienste is ingestel, R19 000 (nie begroot vir)

4

Verduidelik of dit goeie strategieë was, of nie. Verskaf EEN punt met syfers.

Lewer kommentaar op invordering ✓ syfers ✓
 Nie effektief nie:
 • Invordering van debiteure swak (onderneming sal kontantuitdagings ervaar mbt invordering van toekomstige invorderings – minder as begroot met R95 000 of 20%).
 • Kontantvloei probleme beïnvloed betalings aan krediteure – het R75 000 minder as begroot betaal.
 • Afleweringdienste beïnvloed kontantvloei – betaal R19 000 wat nie begroot is nie
 • Klein verhoging in totale verkope met R4 000

OF

Effektief:
 Toename in kredietverkope met R36 000 – verhoog aantal klante.
 Toename in verkope was R4 000 – toename in aantal klante

2

TOTALE PUNTE
30

TOTAAL: 300